

raad voor cultuur
raad voor cultuur
raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
p/a de Algemene Rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

datum: -- 1 JUNI 2006
uw kenmerk: C/S&A/06/646
uw brief van: 28 maart 2006
ons kenmerk: arc-2006.02898/4

onderwerp: ontwerp-selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein
Buitenlandse economische betrekkingen over de periode vanaf 1945 voor de
zorgdragers de minister van Algemene Zaken, de minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties, de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van
Defensie, de minister van Economische Zaken, de minister van Financiën, van
Justitie, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de minister van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de minister van Verkeer en Waterstaat en de
minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

Zeer geachte mevrouw Van der Laan,

1. In uw hierboven vermelde brief vraagt u de Raad voor Cultuur advies over de ontwerp-selectielijst voor archiefbescheiden op het beleidsterrein *Buitenlandse economische betrekkingen* over de periode vanaf 1945 die hierboven genoemde overheidsorganen in hun hoedanigheid van zorgdragers in de zin van de Archiefwet 1995 willen (doen) vaststellen. In uw brief verzocht u de Raad om binnen acht weken advies uit te brengen. Hij biedt u bij deze zijn bevindingen¹ aan.
2. De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 4 en 5 uitgewerkt. De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden in de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies beantwoord.

---

¹ Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad.

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

§ 3.1. Ontwerp-lijst

Deze ontwerp-lijst is tot stand gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-) overheid, de zogenaamde methode Institutioneel Onderzoek (IO). Aan het ontwerp is een onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport *Buitenlandse economische betrekkingen. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein buitenlandse economische betrekkingen over de periode 1945-2002* (Den Haag 2003, PIVOT-rapport 145, niet gepubliceerd).

§ 3.2. Driehoeksoverleg

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerp-selectielijsten tot stand komen. Hieruit is de Raad gebleken, dat dit overleg voor alle aanvragende zorgdragers was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft.

§ 3.3. Terinzagelegging

De openbare terinzagelegging, die gelijktijdig met deze adviesprocedure liep, heeft niet geresulteerd in reacties.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van de ontwerp-lijst. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte (§ 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3).

§ 4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst en het driehoeksoverleg

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen over de periode vanaf 1945 waarvan de neerslag valt onder de archiefwettelijke zorg van bovengenoemde zorgdragers.

§ 4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en -criteria

Uit het verslag van het driehoeksoverleg blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie die niet alleen ziet op de reconstructie van het overheidshandelen op hoofdlijnen, maar ook op de reconstructie van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen. De Raad constateert dat de ontwerp-lijst een andere formulering van de selectiedoelstelling hanteert, namelijk die waarin nog geen sprake is van de reconstructie van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en

ontwikkelingen. De Raad adviseert u lijst en verslag met elkaar (en met de werkelijkheid) in overeenstemming te brengen.

§ 4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen

De staatssecretaris heeft aangegeven het belangrijk te vinden dat de Raad zich, in het kader van zijn adviezen over ontwerp-selectielijsten, uitsprekt over de vraag of de juiste, historisch-maatschappelijk relevante, archieven worden bewerkt en overgebracht.²

In antwoord op die vraag stelt de Raad dat het beleidsterrein *Buitenlandse economische betrekkingen* historisch-maatschappelijk van groot belang is. Van oudsher vormt de buitenlandse handel een van de pijlers onder de Nederlandse economie. Het overheidsbeleid met betrekking tot de economische betrekkingen met het buitenland vormt dan ook een essentieel onderdeel van zowel het economisch als het buitenlands beleid. De overheidsarchieven die daarvan de neerslag vormen, in het bijzonder die van de ministers van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken, zijn dan ook voor een groot deel het bewaren waard. De Raad ziet de economische wederopbouw van Nederland na de Tweede Wereldoorlog als een ontwikkeling die op dit terrein bijzondere aandacht verdient.

De Raad is van mening dat de voorliggende ontwerp-selectielijst grotendeels recht doet aan het belang van de betreffende overheidsarchieven en voldoende garanties biedt voor het realiseren van de selectiedoelstelling en voor de borging van de belangen van het historisch onderzoek. Ook is de Raad er van overtuigd dat de ontwerp-lijst in voldoende mate rekening houdt met het administratieve belang en het belang van de recht- en bewijszoekende burgers.

Aansluitend op deze algemene beoordeling zet de Raad op enkele punten vraagtekens bij de ontwerp-lijst. In de navolgende paragraaf gaat hij daar nader op in.

5. *Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst bezien. Deze geeft hem aanleiding tot het plaatsen van de hierna volgende opmerkingen.

De economische wederopbouw van Nederland na de Tweede Wereldoorlog

De Raad constateert dat de ontwerp-lijst weinig aandacht besteedt aan deze belangrijke ontwikkeling. Desgevraagd meldde een medewerker van het Nationaal Archief dat de minister van Economische Zaken de Marshallhulp behandelt in een andere selectielijst, namelijk op het terrein van in- en

---

² *Brief van de staatssecretaris van OCW aan de Tweede Kamer in het kader van de vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van OCW (VIII) voor het jaar 2005, TK 29 800 VIII, nr. 248, dd. 8 juli 2005, p. 5.*

uitvoerregelingen. De handelingen van de minister van Buitenlandse Zaken en daaronder ressorterende actoren ten aanzien van de wederopbouw zijn meegenomen in de selectielijst *Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking*³. De Raad acht het, omwille van de inzichtelijkheid van het selectiebeleid en –instrumentarium, wenselijk dat de ontwerp-lijst *Buitenlandse economische betrekkingen* verwijst naar de selectielijsten die wel aandacht besteden aan de wederopbouw en de Marshallhulp. In algemene zin merkt de Raad op dat de inzichtelijkheid van het selectie-instrumentarium te wensen overlaat. Dwarsverbanden tussen lijsten zijn voor niet-ingewijden moeilijk op te sporen; de vraag welke materie in welke lijst behandeld wordt is, getuige ook de kwestie van de Marshallhulp, soms evenmin gemakkelijk te beantwoorden. De Raad adviseert u om bij de voorbereiding van de herijking van het selectiebeleid ook aandacht te besteden aan de inzichtelijkheid van het selectie-instrumentarium

Centrale Dienst voor de In- en Uitvoer

In de onderhavige lijst figureert de Centrale Dienst voor de In- en Uitvoer (CDIU), die tijdens de wederopbouwperiode belast was met de verantwoording van een deel van de Marshallhulp en ook tegenwoordig werk verricht van historisch-maatschappelijk belang, namelijk de controle van de doorvoer van strategische goederen. De taken van de CDIU komen echter in de ontwerp-lijst niet tot zijn recht. Van de CDIU is slechts één handeling opgenomen, die betrekking heeft op het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten. De Raad adviseert u de overige handelingen van deze actor hetzij in deze lijst, hetzij in de lijst met betrekking tot de in- en uitvoerregelingen verder uit te werken en te waarderen.

Centraal Orgaan voor de economische betrekkingen met het buitenland

De inleiding van de ontwerp-lijst besteedt vrij uitvoerig aandacht aan dit in 1946 opgerichte orgaan, dat optrad als vertegenwoordiging van het bedrijfsleven bij regeringsonderhandelingen over betrekkingen met het buitenland. De tekst van de inleiding suggereert dat het Centraal Orgaan enige tijd een overheidsorgaan is geweest en pas later als particuliere stichting opereerde. De Raad vermoedt dat het archief van deze organisatie van belang is voor historisch onderzoek op dit beleidsterrein. Hij adviseert u te doen onderzoeken in hoeverre deze archiefvormer geacht wordt te vallen onder de bepalingen van de Archiefwet en, afhankelijk van de uitkomsten van dat onderzoek, te beslissen over de opname van handelingen van dit orgaan in deze selectielijst.

---

³ Vastgesteld op 9 september 2002, C/S/2002/2848, Stcrt. 14 november 2002, nr. 220.

Handelingen met betrekking tot personeelsbeheer

In zijn advies over de ontwerp-selectielijst voor de personeelsdossiers van de rijksoverheid⁴ wees de Raad u er al op dat de winst van die selectielijst pas echt verzilverd zal worden als alle handelingen ten aanzien van personeelsbeheer worden verwijderd uit overige selectielijsten. In dat licht adviseert hij u de handelingen 160 en 160a uit de nu voorliggende ontwerp-lijst te verwijderen.

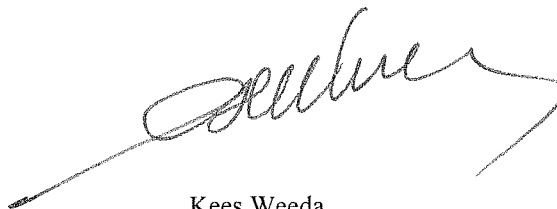
6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen voor archiefbescheiden die gevormd zijn of worden in de periode 1945-2026, met inachtneming van de opmerkingen die gemaakt zijn in dit advies.

Hoogachtend,

Els H. Swaab
Voorzitter

Kees Weeda
Algemeen secretaris

---

⁴ *Advies dd. 14 april 2006, arc-2006.02834/3.*